

BILDANDE AV NATURRESERVATET HAKATORP I ALVESTA KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Hakatorp som naturreservat. Gränsen för naturreservatet ska vara den gräns som utmärks i fält med bifogad karta (bilaga 1a) och gränsbeskrivning (bilaga 3) som underlag, med de eventuella mindre justeringar som förrättningsmannen finner nödvändiga vid utmärkning.

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

SYFTET MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara naturmiljöer knutna till ängar, betesmarker och lövrika skogar i ett större sammanhängande område så att den biologiska mångfalden bevaras och stärks:

- bevara och restaurera öppna och trädklädda ängs- och betesmarker så att de biologiska värdena knutna till såväl markflora som trädskikt bevaras och stärks,
- det rörliga friluftslivet ges möjlighet att uppleva natur och områdets historia.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som förhindrar skogsbruk, rationalisering av jordbruket och olika typer av exploatering,
- odlingslandskapet hävdas, träd hamlas och friställs,
- igenväxande marker restaureras så att livsmiljöer återställs för att värna skyddsvärda arter,
- lämpliga åtgärder vidtas för att främja upplevelsevärdena.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden, Natura 2000-naturtyperna slätterängar i låglandet (6510), silikatgräsmarker (6270), lövängar (6530) och trädklädd betesmark (9070), samt friluftsliv. Bevarandet av naturvärdena och friluftsliv går inte att förena med skogsbruk eller olika typer av

exploatering och ett långsiktigt skydd av de utpekade värdena kan garanteras genom att ett naturreservat inrättas.

Naturreservatets högsta biologiska värden är knutna till de hävdade ängarna och hagmarkerna och dess artrika flora. Området har också trädvärden, framförallt i den norra delen, som är en av Skogsstyrelsen registrerad nyckelbiotop. Delar av reservatet befinner sig idag i igenväxning där de biologiska värdena knutna till hagmarker minskar. Områdets bevarandevärden hotas av upphörd hävd och igenväxning. För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs långsiktiga och omfattande skötselåtgärder som möjliggörs i och med att beslut om naturreservat fattas. Skötselåtgärderna specificeras närmare i bilaga 2.

FÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden
Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämna, dika, dikesrensa, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten
Anmärkningar:
 - I. Tillfälligt upplag för jord- och skogsbruk får ske efter Länsstyrelsens tillstånd
 - II. Befintliga diken för jordbruksmarkens drift får underhållas.
 - III. Rensning av befintligt dike i norra delen för att bibehålla dränering av byggnader på fastigheten Mosshult 1:15 får ske
3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
4. ta bort eller skada stengärdesgård, odlingsröse eller annan kulturlämning
5. uppföra byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
Anmärkningar:
 - I. Anordning för tamboskap t.ex. vindskydd, insamlingsfälla eller utfodringsanordning får uppföras.
 - II. Jakttorn får uppföras efter Länsstyrelsens tillstånd
6. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd eller buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd eller buskar
Anmärkning:
 - I. Siktgata för jaktens behov får röjas efter Länsstyrelsens tillstånd.
7. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grova grenar

Anmärkning:

Vindfälle eller döda grova grenar som hamnar olämpligt och påtagligt hindrar jordbruk eller framkomlighet på stigar, vägar och i vatten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.

8. utanför åkermark sprida bekämpningsmedel, kemiska preparat, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
9. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter

Anmärkning:

Icke-vedartade grödor på åker är tillåtna.

10. utfodra vilt, sätta upp saltsten för vilt eller anlägga åtel
11. tillskottsutfodra och vinterbeta, annat än på åkermark
12. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande utan Länsstyrelsen tillstånd.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång i naturreservatet

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar iordningställs och åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:
 - avverkning av träd, tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), röjning av sly, veteranisering, flytt av vindfällan,
 - igenläggning eller dämning av diken,
 - uppsättning av fågel- och insektsholkar och andra åtgärder för att gynna dessa artgrupper,
 - utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
 - använda väg för att utföra skötselåtgärder,
 - slåtter, bete, bränning och hamling,
 - stängsling (uppsättning/ reparation/nedtagning),
 - åtgärder för vändning av ytjord och skapande av jordblottor
3. iordningställande av anordningar för allmänheten i form av parkeringsplats, informationstavlor, strövstigar eller rastplats m.m
4. åtgärder för vetenskaplig undersökning som i förväg erhållit skriftligt tillstånd av Länsstyrelsen

5. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
6. användning av vägar i den utsträckning som behövs för reservatets vård och förvaltning

Länsstyrelsen ansvarar för att skötselåtgärder enligt ovan och som specificeras i fastställd skötselplan, utförs.

Skötselåtgärder på jordbruksmark, som t.ex. bete och åkerbruk, utförs i första hand av markägaren i samråd med Länsstyrelsen. Om markägaren själv inte har möjlighet att utföra åtgärder kopplat till områdets hävd är det Länsstyrelsen som ansvarar för att åtgärderna enligt skötselplan utförs. Länsstyrelsen tar i sådana fall över ansvaret tidigast året efter att markägaren har gett besked om att brukare saknas.

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området. Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål eller ytbildning, t.ex. genom att gräva, borra, måla eller mejsla
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar
3. plocka, skada eller gräva upp örter, svampar, lavar, mossor eller andra växter annat än plockning av enstaka exemplar av icke-fridlysta arter. Bär och matsvamp får plockas för husbehov
4. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka exemplar av icke-fridlysta arter
5. framföra eller parkera motordrivet fordon eller släpvagn annat än på anvisad väg och iordningställd parkeringsplats
6. parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande mellan kl. 00.00 och 05.00
7. elda annat än på anvisad och iordningställd eldplats
8. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande utan Länsstyrelsens tillstånd
9. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet utan Länsstyrelsens tillstånd

10. tälta annat än på anvisad och iordningställd tältplats
11. störa eller skada djurlivet t.ex. genom närgånget uppträdande vid bo- eller lekplats.
12. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur

Föreskrifterna under C gäller omedelbart, även om de överklagas.

Föreskrifterna hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av ovan angivna B-föreskrifter som behövs för reservatets skötsel eller uppföljning av bevarandestatus,
- akuta reparationsåtgärder på ledning. Träd som fallit eller grova grenar (över 20 cm) som kapats vid åtgärder ska inte tas bort utan flyttas inom naturreservatet,
- normalt underhåll av ledning och ledningsgata, samt borttagande eller ersättning av ledning. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen för att på bästa sätt ta hänsyn till växt- och djurlivet,
- normalt underhåll av vägområde inklusive parkering och cykelväg. Träd som fallit eller grova grenar som kapats vid underhåll ska flyttas inom naturreservatet,
- övrig grävning i vägområde, t.ex. för nedgrävning av ledning. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen för att på bästa sätt ta hänsyn växt- och djurlivet,
- åtgärder för vetenskaplig undersökning som Länsstyrelsen i förväg skriftligt har lämnat tillstånd till.

Med Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispensprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt tillstånd till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturminneslagen.

Enligt 7 kap. 28a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Området har sedan många år varit känt som ett odlingslandskap med hög biologisk mångfald. Hakatorp är utpekat som ett Natura 2000-område vilket innebär att Sverige har förbundit sig att bevara naturtyperna inom området i gynnsam bevarandestatus. Genom fältbesök i området har det framkommit att det finns marker som saknar hävd och är under igenväxning. Igenväxningen gör att den artrika markfloran med örter och därtill knutna insektsarter riskerar att

försvinna. Länsstyrelsen tog kontakt med markägarna inom Natura 2000-området för att föra en diskussion om hur värdena kunde räddas och bevaras på lång sikt. I samband med detta har överenskommelser om intrångsersättning mellan markägarna och Länsstyrelsen har fattats 2013, 2016 och 2018.

ÄRENDETS BEREDNING

Förslaget till beslut och skötselplan skickades 2017-05-29 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar m.fl. har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET TILL BESLUT

Skogsstyrelsen Kronobergs distrikt är positiva till att dessa värdefulla områden ska få formellt skydd.

Alvesta kommun har inget att erinra mot förslaget.

Trafikverket har inget att erinra mot förslaget.

Tage Andersson, Härlatorp 2:4 motsätter sig principiellt att naturreservatet bildas då han är markägare till en av fastigheterna som omfattas av reservatet och har skött marken så att dagens naturvärden har bevarats. Han ser inte anledningen till att det ska bli ett naturreservat då han kommer fortsätta sköta marken i samma anda. Vidare har Andersson synpunkter på gränsdragningen av en åker i södra delen av reservatet där han vill ändra gränsen efter sitt förslag. Andersson vill att den väg som finns i södra delen och går mot väst ska stängas av för allmän trafik genom att sätta upp en vägbom. Markägaren vill inte att det ska anläggas en parkering eller sättas upp informationsskyltar på fastigheten Härlatorp 2:4.

Göran Augustsson Hakatorp 1:6 är positiv till naturreservatet och föreslog att en av hans slätterängar också kan ingå i naturreservatet. Det är en artrik slätteräng som slagits i generationer.

LÄNSSTYRELSENS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Utifrån de synpunkter som framförts på beslut och skötselplan har ändringar och tillägg gjorts, i den mån de bedömts vara praktiskt genomförbara, rimliga i proportion till kostnaderna och förenliga med reservatets syfte.

Länsstyrelsen bedömer att områdena som ingår i naturreservatet Hakatorp har ett högt skyddsvärde och bör skyddas genom ett formellt skydd för att säkra artrikedomen i framtiden då ängsarealerna i omnejden minskat kraftigt under de senaste årtiondena. Hakatorp ingår även i EU:s nätverk Natura 2000 som ska skyddas och i dagsläget är det aktuellt med restaurering i flera delar av Natura 2000-området för att kunna bevara och återskapa de värden som finns och har funnits i området. Länsstyrelsen ställer sig positivt till att markägare själva vill fortsätta sköta jordbruksmarken.

Länsstyrelsen har justerat gränsdragning i södra delen med 0,01 ha efter överenskommelse med markägaren. Länsstyrelsen har inga invändningar mot att fastighetsägaren vill sätta en vägbom på sin enskilda väg för att hindra obehörig trafik.

Länsstyrelsen tillgodoser även markägarens önskemål om att parkering och informationsskyltar inte ska anläggas på fastigheten Härlatorp 2:4. För att förtydliga detta har en parkeringsplats markerats på en annan fastighet på beslutskartan, bilaga 1a.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att utöka reservatet med en artrik slätteräng.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Hakatorp utgör ett ur naturvårdssynpunkt mycket värdefullt naturområde med inslag av slätterängar med en variation av öppna och trädbevuxna partier med äldre lind och ek och hyser en stor mångfald av arter knutna till dessa miljöer.

Området är av riksintresse för naturvården (NRO07035), enligt Naturvårdsverkets beslut 1988-09-19 och 2000-02-07. Områden av riksintresse för naturvård ska enligt hushållningsbestämmelserna i 3 kap 6 § MB skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Mosshult - Hakatorp - Härlatorp har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 1 i en tregradig skala, där klass 1 är det högsta värdet. Hakatorp ingår även i det EU:s nätverket Natura 2000.

En nyckelbiotop är registrerad i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering med biototypen lövängsrest med hamlade träd.

I översiktsplanen för Alvesta kommun (antagen 2008-10-28) är det aktuella området utpekade som ett värdefullt naturområde.

Bevarandet av naturvärdena går inte att förena med skogsbruk eller olika typer av exploatering och ett långsiktigt bevarande kan garanteras genom att ett naturreservat inrättas. Utan ett beslut om bildande av naturreservat riskerar de höga naturvärdena att gå förlorade genom avverkning eller igenväxning. Dessutom krävs långsiktiga skötselinsatser vars finansiering möjliggörs om området är naturreservat. Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls, i enlighet med fastställd skötselplan. I skötselplanen ingår även resterande delar av Natura 2000-området Hakatorp som har formellt skydd via naturvårdsavtal.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt och djurliv*. Målen uppfylls genom att 11 ha produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och genom att hela området hävdas i enlighet med fastställd skötselplan.

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden

som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten. Reservatsbildningen är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap miljöbalken.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att den föreslagna ordningsföreskriften enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Hakatorp
NVR-id	2046914
Kommun	Alvesta
Distrikt	Slätthög
Natura 2000-område	SE320189 -Hakatorp
Lägesbeskrivning	Hakatorp ligger ca 7 km väster om Moheda
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 466982, Y: 6318575
Kartblad Index 100 km	63E
Kartblad Index 5 km	63E 1g NO
Naturgeografisk region	11 SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	O, odlingslandskap med ängar och betesmarker
IUCN-kategori	IV, Habitat/ Artskyddsområde (Habitat/Species Management Area)
Fastigheter	Hakatorp 1:3 Hakatorp 1:6 Härlatorp 2:4 Medelhult 1:1
Ägarkategori	Privat
Areal	Totalareal: 18,6 hektar
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Väg/parkering Hakatorp s:1

	Allmän väg	746
	Vatten/Avloppsanläggning	0764-93/46.1 0764-01/37
	Kraftledning	0764IM-10/7027.1
Sakägare	Enligt bilaga 4	
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Kronobergs län	
Riksintresse	Naturmiljövård: NR007035 Hakatorp	

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Hakatorps by har en lång jordbrukstradition med åker, slätterängar, betesmark och hamlade träd. Vad som utmärker området är att den traditionella skötseln av slätterängarna fortsatt ända in på 2000-talet. I byn finns en mosaik av ängar, betesmarker och åkrar vilket gynnar arter som trivs i småskaliga hävdade landskap.

Vissa av betes- och slättermarkerna på Hakatorp 1:3 har inte hävdats på en tid varför det sker en igenväxning med ohävdarter såväl som gran och lövsly. Kärlväxtfloran är dock fortfarande rik med svinrot, slättergubbe, ängsvädd, stagg, knägräs och darrgräs. Genom restaurering kan hävden återupptas och natur- och kulturvärdena bevaras och förstärkas.

Området har också trädvärden, framförallt i den norra delen, där bland annat äldre hamlade lindar, ekar och hasselbuketter återfinns.

Naturreservatet bär en mycket tydlig prägel av ett äldre jordbrukslandskap med små brukningsenheter och avgränsningar i form av stenvägar och terrasser. Antalet odlingsrösen är också stort. Flera äldre brukningsvägar finns.

Området beskrivs mer detaljerat i skötselplanen, bilaga 2.

FÖRORDNANDE OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) jämfört med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar från detta förordnande införas i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidningen Smålandsposten.

Delgivningen ska anses ha skett två veckor efter dagen för detta beslut, förutsatt att kungörelsen inom 10 dagar från beslutet införts i ovan nämnda tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg

BESLUTANDE

Beslut i ärendet har fattats av Länsrådet Anders Flanking.

I handläggningen av ärendet, i vilket naturvårdshandläggaren Liselott Nilsson varit föredragande har även naturvårdshandläggaren Magnus Strindell, enhetschefen Martin Sjödahl och funktionschefen Elisabet Ardö deltagit.

Anders Flanking
Länsråd

Liselott Nilsson
Naturvårdshandläggare

ÖVERKLAGAN

Detta beslut kan överklagas av den som beslutet angår (16:12 § miljöbalken) genom skrivelse till regeringen. Överklagandet ska dock skickas in per e-post till kronoberg@lansstyrelsen.se eller per post till Länsstyrelsen i Kronobergs län, 351 86 VÄXJÖ. Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den **7 juni**, annars kan inte regeringen pröva överklagandet.

Överklagandet ska innehålla följande:

- hänvisning till detta beslut, dnr 511-52-2014
- vad som ska ändras och varför
- namnteckning, namnförtydligande och adressuppgifter
- eventuella handlingar som stöder överklagandet.

BILAGOR

- 1.a. Beslutskarta
2. Skötselplan
- 2.a. Skötselplanekarta
- 2.b. Natura 2000-karta
3. Sakägarförteckning och sändlista
4. Miljöbalkens regler om naturreservat (nr 6)
5. Överklagan

Bilaga 1a

